

FÖRSVARSKOTTETS UTLÅTANDE 7/2006 rd

Regeringens proposition med förslag om godkännande av Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 juni 2006 en proposition med förslag om godkännande av Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen (RP 67/2006 rd) till utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att för-

svarsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Päivi Kaukoranta, statsrådets kansli.

PROPOSITIONEN

Fördraget om en konstitution för Europa från oktober 2004 och ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen har lämnats till riksdagen för godkännande. Fördraget ersätter på

vissa undantag när de gällande fördragen som Europeiska unionen baserar sig på. Det ska föreskrivas om lagens ikraftträdande i en förordning av republikens president.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Försvarsutskottet konstaterar att det har behandlat ärendet tidigare i de delar som hänför sig till utskottets behörighetsområde i sitt utlåtande (FsUU 2/2006 rd) om statsrådets redogörelse om Europeiska unionens konstitutionella fördrag (SRR 6/2005 rd). I utlåtande FsUU 2/2006 rd går

försvarsutskottet i detalj igenom de förslag till artiklar som ska stärka unionens säkerhets- och försvarspolitik.

Försvarsutskottet upprepar sina iakttagelser i utlåtandet att alla initiativ för att stärka unionens militära krishanteringskapacitet utom artikeln om ett åtagande om gemensamt försvar

(I-41.7) redan satts i kraft utanför konstitutionens ramar. Initiativen omfattar fler militära krishanteringsuppdrag för EU, en Europeisk försvarsbyrå, en solidaritetsklausul och ett bestående strukturerat samarbete. Försvarsutskottet konstaterar om det strukturerade samarbetet att det enda konkreta kriteriet är att delta i EU:s insatsstyrkor från och med 2007 och att medlemsstaterna allt sedan 2004 gemensamt har utvecklat konceptet för EU:s insatsstyrkor helt separat från det konstitutionella fördraget.

Det är bra att medlemsstaterna målmedvetet har förbättrat unionens militära krishanteringskapacitet på 2000-talet, anser försvarsutskottet. Finland har aktivt deltagit i utvecklingsarbetet. Ett konkret bevis på detta är t.ex. Finlands synliga roll i Europeiska försvarsbyrån och unionens insatsstyrkor.

Det är viktigt att Finland fortsatt deltar aktivt i krishantering under unionens eller andra inter-

nationella aktörers ledning. Men vår internationella medverkan får inte bli en risk för försvarets huvudsakliga uppgift att försvara landet. Det är också i framtiden en hållbar modell att 95 procent av medlen avsätts för det nationella försvaret medan 5 procent går till krishantering.

Med stöd av det som sagts ovan anser försvarsutskottet att regeringens proposition med förslag om godkännande av Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen kan accepteras i de delar som hänför sig till utskottets behörighetsområde.

Utlåtande

Försvarsutskottet föreslår

att utrikesutskottet ska beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 29 september 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kauko Juhantalo /cent
vordf. Jaakko Laakso /vänst
medl. Reijo Kallio /sd
Saara Karhu /sd
Antero Kekkonen /sd
Risto Kuisma /sd
Seppo Lahtela /cent

Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /saml
Eero Lankia /cent
Olli Nepponen /saml
Lauri Oinonen /cent
Antti Rantakangas /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.

AVVIKANDE MENING

Ju mer EU utvidgas, desto mer uppenbart är det att det behövs en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Unionens gemensamma ståndpunkter behövs också i världspolitiken. Men säkerhets- och försvarspolitiska frågor har fått oproportionellt stor tyngd i beredningen av det konstitutionella fördraget. I fördragsutkastet har det inte alls motiverats varför unionen behöver ett gemensamt försvar. Det förefaller som om det i bakgrunden fanns en ambition att bygga upp EU till en militär makt, ett nytt imperium.

När försvarsutskottet hösten 2003 behandlade resultaten från det konvent som förberett EU:s konstitutionella fördrag och förberedelserna inför regeringskonferensen lämnade jag in en avvikande mening till utskottets utlåtande om den del av konventets arbete som gällde utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Senare skrevs konventets resultat i dessa delar i stort sett oförändrade in i förslaget till konstitutionellt fördrag.

I förslaget till konstitutionellt fördrag konstateras att "medlemsstaterna ska åta sig att gradvis förbättra sin militära förmåga". Jag tycker inte att vi har anledning att göra ett sådant åtagande. Västerförbundet förordade då att det ska utgå ur det konstitutionella fördraget.

I fördraget föreslås inget liknande åtagande för att förbättra t.ex. sysselsättningen, den sociala tryggheten och utbildningen eller för att avskaffa fattigdomen. Också Finlands regering framhöll i sin redogörelse att målet att förbättra den militära förmågan rimmar illa med det konstitutionella fördragets väsen. Regeringen förfäktade alltså till en början samma åsikt som Västerförbundet, men gjorde senare en kappvändning och förklarade sig beredd att anta det åtagande som det tidigare ställt sig kritiskt till.

EU:s konstitutionella fördrag påskyndade också Europeiska försvarsbyråns tillblivelse. Byrån ska enligt fördraget "identifiera de operativa behoven, främja åtgärder för att tillgodose dessa, bidra till att identifiera och i förekomman-

de fall genomföra varje åtgärd som behövs för att stärka försvarssektorns industriella och tekniska bas, delta i fastställandet av en europeisk politik för resurser och försvarsmateriel samt att hjälpa rådet att utvärdera om de militära resurserna förbättrats".

I praktiken inrättades försvarsbyrån genom beslut av Europeiska rådet redan 2004.

Jag konstaterade i min avvikande mening 2003 att det inte fanns någon anledning att ge den tilltänkta europeiska försvarsbyrån i fördraget uppgifter som innebar utvärdering av de militära resurserna och att Finlands regering borde se till att sådana uppgifter inte godkänns för försvarsmaterielverket. Det konstitutionella fördraget ger i själva verket försvarsbyrån en mycket bred uppsättning uppgifter och det kan i sin tur inskränka det militärt oavhängiga Finlands möjligheter att fatta självständiga beslut om utveckling och upphandling av försvarsmateriel.

Ambitionen att förvandla EU till en självständig militär aktör som är oavhängig av Förenta Nationerna kommer fram i de förslag i det konstitutionella fördraget som gäller komplettering av de s.k. Petersbergsuppgifterna. Fördragsutkastet ställer inga krav på bemyndigande från FN:s säkerhetsråd för kommande krishanteringsuppdrag i EU:s regi. EU kommer i framtiden att kunna göra militära interventioner och att använda sina insatsstyrkor för att framtvinga fred utan ett behörigt FN-beslut i saken. I praktiken kan det betyda att FN:s ställning och inflytande försvagas.

En ändring av lagen om fredsbevarande verksamhet som tillåter att finska soldater deltar i EU:s krishanteringsoperationer utan bemyndigande från FN:s säkerhetsråd fungerar i samma riktning och är ett led i anpassningen av vår lagstiftning till EU:s konstitution.

Vid de fortsatta förhandlingarna om EU:s konstitution gäller det för Finland att föreslå en sådan komplettering av fördraget att EU:s kris-

hanteringsoperationer alltid har FN:s säkerhetsråds godkännande.

Finland bör inte heller godkänna det s.k. strukturerade samarbetet i konstitutionsutkastet. Det avser bara att påskynda ett gemensamt för svar för EU. EU behöver inget gemensamt för svar och därför bör unionen inte heller tillåta att enskilda stater eller grupper av stater genomför projekt i det syftet inom unionens strukturer.

Planerna på att militarisera EU avspeglas kanske bäst i solidaritetsklausulen i fördragsutkastet. Den kan i framtiden förvandla EU till en militärpakt. Vissa EU-medlemsstater har redan länge haft ambitionen att flytta över Atlantpakten Natos och Västeuropeiska unionen VEU:s militära säkerhetsgarantier till EU-fördragen. I praktiken betyder säkerhetsgarantier av detta slag ett framtida medlemskap i Nato. Solidaritetsklausulen kan längre fram bli ett hot för vår militära alliansfrihet.

I fördragsutkastet föreslås också nya uppgifter och redskap i kampen mot terrorism för EU. Begreppet terrorism definieras inte närmare i utkastet, men terrorismen ses som ett militärt hot mot unionen. Man har ännu inte lyckats komma överens om en gemensamt acceptabel definition på terrorism i det internationella samarbetet. I utkastet föreslås att EU i framtiden ska kunna använda militärt våld i kampen mot terrorism

både inom medlemsstaternas territorier och möjligen också i tredjeländer.

Jag tycker inte att det är lämpligt att kampen mot terrorism ingår i solidaritetsklausulen. Tvärtom bör man i kampen effektivare utnyttja existerande redskap som polisen och rättsväsendet. Däremot lämpar sig solidaritetsklausulen väl för reparation av skadorna efter naturkatastrofer och katastrofer som människan själv orsakat.

Jag framhöll i min avvikande mening till försvarsutskottets utlåtande 2003 att "EU:s egen historia är det bästa beviset på att metoder som bygger på samarbete — inte militära medel — är det överlägset bästa sättet att främja fred på. Därför måste den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken uttryckligen vara gemensam politik för samtliga medlemsländer. EU kan utvecklas till en fredspolitisk maktfaktor med hjälp av medlemsländernas gemensamma politiska ställningstaganden och de resurser medlemsländerna tilldelar unionen. Att militarisera EU strider mot detta mål".

Det finns ingenting att tillägga i dag.

Riksdagen bör inte anta EU:s konstitutionella fördrag med nuvarande innehåll. I stället för att begära att riksdagen ska ratificera fördraget bör regeringen skyndsamt komma med ett förslag till vilka ändringar i vårt eget intresse som behöver tas upp vid de fortsatta förhandlingarna.

Helsingfors den 29 september 2006

Jaakko Laakso /vänst